Nr 2

Jordbruksutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts i propositionen 1972: 1 gjorda framställningar rörande utgifterna på kapitalbudgeten för budgetåret 1972/73 i vad avser anslag inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde jämte motioner.

KAPITALBUDGETEN

STATENS AFFÄRSVERKSFONDER

Domänverket

1. **Markförvärv för naturvårdsändamål, m. m.** och **Byggnadsarbeten m. m. vid vissa för lantbrukshögskolans försöksverksamhet disponerade jordbruksegendomar.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts i propositionen 1972: 1, bilaga 11, framlagda förslag (punkterna I G: 2—I G: 3, s. 152—153 i utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för den 3 januari 1972) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1972/73 anvisar

1. till *Markförvärv för naturvårdsändamål, m. m.* ett investeringsanslag av 4 000 000 kr.,
2. till *Byggnadsarbeten m. m. vid vissa för lantbrukshögskolans försöksverksamhet disponerade jordbruksegendomar* ett investeringsanslag av 95 000 kr.

STATENS ALLMÄNNA FASTIGHETSFOND

2. **Byggnadsarbeten vid jordbrukets högskolor m. m.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkten II: 18, s. 153—156) och hemställer

att riksdagen till *Byggnadsarbeten vid jordbrukets högskolor m. m.* för budgetåret 1972/73 anvisar ett investeringsanslag av 25 000 000 kr.

STATENS UTLÅNINGSFONDER

3. **Fiskerilånefonden.** Kungl. Maj:t har (punkten IV: 8, s. 156) föreslagit riksdagen att till Fiskerilånefonden för budgetåret 1972/73 anvisa ett investeringsanslag av 2 000 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet behandlat motionen 1972: 1296 av herr Svensson i Kungälv m. fl. (s, c, fp, m) vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte föreslå att fiskeristyrelsen bemyndigas att under vissa betingelser kunna få bevilja lån ur fiskerilånefonden upp till 100 000 kr. utöver den fastställda låneramen.

Utskottet. Från fiskerilånefonden lämnas av fiskeristyrelsen ut lån främst för inköp av båtar och maskinell utrustning för yrkesmässigt fiske. Bestämmelser för långivningen finns i kungörelsen (1971: 445) om statligt stöd till fiskerinäringen, som trädde i kraft den 1 juli 1971. Enligt dessa bestämmelser lämnas fiskerilån för nyetablering inom fisket endast om särskilda skäl föreligger. Lån får ej beviljas till högre sammanlagt belopp än 200 000 kr. Innan fiskerilån beviljas, skall investeringskalkyl ha upprättats, om ej den åsyftade åtgärdens lönsamhet utretts på annat sätt eller är uppenbar. Har fiskerilån meddelats enligt äldre bestämmelser, får lån enligt förevarande kungörelse ej beviljas till högre belopp än att summan av de båda lånen ej överstiger 200 000 kr. eller, om det äldre lånet var konsolideringslån, 350 000 kr.

Enligt motionen 1972: 1296 får gällande regler om maximering av fiskerilånens storlek till följd att det stöd för yrkesfisket, som ifrågavarande långivning utan tvivel är, i hög grad begränsas beträffande de modernaste och ofta mest rationella fiskeföretagen. Med de former för prövning av låneärendena som nu tillämpas i enlighet med Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut är förevarande maximering enligt motionärernas mening inte av samma betydelse som tidigare. I vissa fall lägger den t. o. m. hinder i vägen för fiskeristyrelsen då en satsning på vissa företag kunde varit befogad enligt de intentioner som nu finns för stöd åt yrkesfisket. Motionärerna nämner som exempel fiskelag som vill företa rationalisering, såsom anskaffande av asdic, trålsonder och liknande teknisk utrustning men som av ekonomiska skäl hindras därför att man tidigare erhållit lån upp till maximibeloppet. Enligt motionärerna borde en uppmjukning av bestämmelserna för fiskerilån ske så att fiskeristyrelsen erhöll bemyndigande att under vissa förutsättningar och efter hörande av de av Kungl. Maj:t särskilt tillsatta sakkunniga bevilja ytterligare lån utöver maximigränsen 200 000 kr. Som en lämplig gräns för låneramens överskridande anger motionärerna beloppet 100 000 kr.

Som utskottet i annat sammanhang anfört avser fiskerinäringsutredningen bl. a. att göra en avvägning mellan olika stödformer för yrkesfisket. Detta bör dock enligt utskottets mening inte utgöra hinder för att ändring vidtas av bestämmelserna beträffande fiskerilånen i av motionärerna åsyftad riktning. Med hänsyn härtill och då utskottet delar motionärernas uppfattning att nuvarande bestämmelser i vissa fall kan verka i olämplig grad hämmande på möjligheterna att vidta önskvärda

rationaliseringsåtgärder vill utskottet för sin del förorda en ändring av bestämmelserna rörande fiskerilånen i huvudsaklig överensstämmelse med motionärernas förslag. Fiskeristyrelsen bör sålunda kunna bemyndigas att, när särskilda skäl föreligger, bevilja lån till ett sammanlagt belopp av högst 300 000 kr.

Kungl. Maj:ts förslag att en låneram på oförändrat 9 milj. kr. bör tas upp för lån ur fiskerilånefonden för nästa budgetår samt att ett kapitaltillskott av 2 milj. kr. tillförs fonden föranleder inte någon erinran från utskottets sida.

Utskottet hemställer således

att riksdagen

1. som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet i anledning av motionen 1972: 1296 anfört i fråga om höjning av maximigränsen för fiskerilån,
2. till *Fiskerilånefonden* för budgetåret 1972/73 anvisar ett investeringsanslag av 2 000 000 kr.

4. **Lånefonden till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m.** och **Statens fiskredskapslånefond.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna IV: 9—IV: 10, s. 156—157) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1972/73 anvisar

1. till *Lånefonden till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m.* ett investeringsanslag av 700 000 kr.,
2. till *Statens fiskredskapslånefond* ett investeringsanslag av 200 000 kr.

5. **Skogsväglånefonden.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkten IV: A, s. 157—158) och hemställer

att riksdagen medger att det för budgetåret 1958/59 anvisade investeringsanslaget till Skogsväglånefonden under budgetåret 1972/73 får användas för det med anslaget avsedda ändamålet.

FONDEN FÖR FÖRLAG TILL STATSVERKET

6. **Inlösen av inhemskt oljeväxtfrö.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkten VII: A, s. 158) och hemställer

att riksdagen medger att det för budgetåret 1953/54 anvisade investeringsanslaget Inlösen av inhemskt oljeväxtfrö under budgetåret 1972/73 får användas för det med anslaget avsedda ändamålet.

DIVERSE KAPITALFONDER

7. **Jordfonden.** Kungl. Maj:t har (punkten IX: 6, s. 158—163) föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga Kungl. Maj:t att disponera de medel som enligt beslut av 1967 års riksdag är avsedda för inlösen av sådana ofullständiga jordbruk som ej behövs för rationaliseringsändamål även för övriga med jordfonden avsedda ändamål,

2. godkänna vad i statsrådsprotokollet förordats om att de fastigheter som ägs av kronan och upplåts till sambruksföreningar skall redovisas på jordfonden,

3. till Jordfonden för budgetåret 1972/73 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet behandlat motionen 1972: 548 av herr Krönmark m. fl. (m) vari hemställts A. att riksdagen som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad i motionen anförts när det gäller angelägenheten av att successivt nedbringa jordfonden med ca 100 miljoner kronor med en början från och med nästa budgetår med 10 miljoner kronor, B. att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer att sambruksutredningen får till uppgift att undersöka möjligheterna att till vederbörande sambruksförening försälja nu arrenderade egendomar.

Utskottet. Jordfonden uppgår f. n. till ca 277 milj. kr. Fondens medel skall enligt beslut av 1948 års riksdag användas för att bestrida lantbruksnämndernas kostnader för fastighetsförvärv i samband med åtgärder för yttre rationalisering på jordbrukets område. Departementschefen beräknar att odisponerade medel och de medel som flyter in vid fastighetsförsäljningar m. m. skall räcka för inköpsverksamheten under budgetåret 1972/73. I enlighet härmed föreslås i propositionen att fonden liksom för de tre senaste budgetåren endast tillförs ett formellt tillskott av 1 000 kr.

I samband med att riksdagen år 1967 antog riktlinjer för den fortsatta jordbrukspolitiken framhölls att den aktiva inköps- och försäljningsverksamhet som lantbruksnämnderna bedriver med anlitande av jordfonden var av stor vikt för jordbrukets strukturrationalisering (prop. 1967: 95, JoU 1967: 25, rskr 1967: 280). Enligt utskottets mening torde lantbruksnämndernas förmedlingsverksamhet i nu förevarande avseende alltjämt få anses vara ett av de mera effektiva och ändamålsenliga instrumenten i rationaliseringsverksamheten. För att lantbruksnämnderna i önskvärd utsträckning skall kunna genomföra angelägna rationaliseringsåtgärder är det bl. a. viktigt att inte verksamheten hämmas av otillräckliga medel under jordfonden. Utskottet finner för sin del Kungl. Maj:ts förslag härvidlag kunna godtas. Den minskning av jordfonden

som ifrågasätts i motionen 1972: 548 kan utskottet således inte tillstyrka.

I nyssnämnda motion framfört yrkande om viss undersökning av möjligheterna att till sambruksföreningar i förekommande fall försälja arrenderade egendomar bör enligt utskottets mening inte föranleda annan åtgärd än att motionen i denna del överlämnas till sambruksutredningen.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen

1. bemyndigar Kungl. Maj:t att disponera de medel som enligt beslut av 1967 års riksdag är avsedda för inlösen av sådana ofullständiga jordbruk som ej behövs för rationaliseringsändamål även för övriga med jordfonden avsedda ändamål,
2. godkänner vad i propositionen förordats om att de fastigheter som ägs av kronan och upplåts till sambruksföreningar skall redovisas på jordfonden,
3. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag på motionen 1972: 548, såvitt nu är i fråga, till *Jordfonden* för budgetåret 1972/73 anvisar ett investeringsanslag av 1 000 kr.,
4. anhåller att Kungl. Maj:t överlämnar motionen 1972: 548, såvitt avser försäljning av vissa arrendeegendomar till sambruksföreningar, till sambruksutredningen.

Stockholm den 7 mars 1972

På jordbruksutskottets vägnar

NILS G. HANSSON

Närvarande: herrar Hansson i Skegrie (c), Mossberger (s), Persson i Skänninge (s), Antby (fp), Hedin (m), Hedström (s), Magnusson i Grebbestad (s), Larsson i Borrby (c), fru Lindberg (s), herrar Takman (vpk), Andersson i Storfors (s)*, fru Olsson i Helsingborg (c), fru Theorin (s), herrar Leuchovius (m) och Strömberg (fp)*.

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Reservation

vid *punkten 7* (Jordfonden)

av herrar Hedin och Leuchovius (båda m) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande som börjar på s. 4 med "I samband" och slutar på s. 5 med "inte tillstyrka" bort ha följande lydelse:

"I samband — — — (lika med utskottet) — — — i rationaliseringsverksamheten. Enligt i statsverkspropositionen redovisad sammanställ-

ning över inköps- och försäljningsverksamheten för de senaste fyra budgetåren — fr. o. m. 1967/68 t. o. m. 1970/71 — uppgår kostnaderna för inköp till sammanlagt 441,1 milj. kr. och intäkterna genom försäljning till 367,3 milj. kr. Kostnaderna för inköp överstiger sålunda inkomster genom försäljning med 73,8 milj. kr. Detta synes tyda på att ansträngningarna att hålla försäljningarna i god relation till inköpen skulle ha kunnat vara större. Enligt utskottets mening finns inga starkare motiv för att försäljningen inte skall kunna hålla jämna steg med inköpen. Tvärtom bör det vara angeläget att hålla försäljningen vid högsta möjliga nivå bl. a. för att hålla kraven på fonden nere. Ansträngningarna att främja lantbrukets rationalisering torde inte på något sätt hindras av en ökad insats från lantbruksnämndernas sida att snarast bringa ned den inköpta totalarealen.

Mot bakgrund av det anförda bör det enligt utskottets mening vara möjligt att successivt nedbringa jordfondens omfattning. Alla möjligheter bör tillvaratas härvidlag. Till vilket värde det kan vara lämpligt att nedbringa jordfonden utan att möjligheterna inskränks när det gäller att främja jordbrukets rationalisering synes inte möjligt att ange. Det synes dock inte vara orealistiskt att på sikt räkna med en minskning av fonden med omkring 100 milj. kr. Redan nu bör det vara möjligt att genom intensifierad försäljning och disponering av tillgängliga medel från jordfonden till statsverket inleverera 10 milj. kr. I enlighet härmed avstyrker utskottet förslaget att jordfonden tillförs ett kapitaltillskott av 1 000 kr.

Kungl. Maj:ts förslag i övrigt under denna punkt föranleder inte något särskilt uttalande från utskottets sida."

dels utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

"3. med avslag på Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionen 1972: 548, såvitt nu är i fråga, som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört rörande åtgärder för att nedbringa jordfondens omfattning m. m.,"

MARCUS BOKTR. STHLM 1972 720056